

ВІДГУК

доктора мистецтвознавства,
професора кафедри історії української та зарубіжної музики
Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського
РОЩЕНКО ОЛЕНИ ГЕОРГІЇВНИ,
заслуженого артиста України, старшого викладача
кафедри сольного співу та оперної підготовки
Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського
МАРКОВИЧА МИХАЙЛА ІВАНОВИЧА
на творчий мистецький проєкт
ВЕТРОВА ОЛЕКСІЯ ВОЛОДИМИРОВИЧА
**«Баритон в українському вокальному часопросторі:
від С. Гулака-Артемовського до А. Загайкевич»,**
поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва за спеціальністю
025 – «Музичне мистецтво»

Актуальність теми творчого мистецького проєкту. Рецензований творчий мистецький проєкт О.В. Ветрова та його наукове обґрунтування є презентацією авторського погляду на історію становлення та розвитку академічного вокального мистецтва України як феномену, що сформувався на базі синтезу національних та західноєвропейських традицій.

Мистецтво співу як важлива складова світової музичної культури завжди привертало увагу дослідників. Проте маємо визнати, що вокально-виконавська творчість наших співвітчизників, на жаль, довгий час залишалася поза увагою українських музикознавців. Зрозуміло, що таке положення, перш за все, було обумовлено політичною ситуацією, яка також визначала критичну обмеженість національного репертуару у концертній практиці країни. Тож, можна погодитися з думкою автора проєкту, що сьогодні ми поки що залишаємося у ситуації, «коли народні пісні, й значна частка вітчизняного концертного репертуару досі залишаються невідомими широкому колу поціновувачів музичного мистецтва» (с.8).

Водночас, О. Ветров справедливо зазначає, що вітчизняне музикознавство накопичило вагомий корпус наукових та методичних праць, предметом дослідження котрих є академічне вокальне мистецтво.

Важливо, що працюючи з цими джерелами, автор творчого мистецького проєкту звертається й до доробку харківських дослідників, багато з яких є практикуючими музикантами. Зазначимо, що харківський контекст знайшов відображення й у наукових публікаціях, здійснених автором у межах роботи над проєктом.

Перша з них присвячена Вчителю – видатному співаку (баритону), народному артисту України, професору ХНУМ імені І.П. Котляревського, солісту ХНАТОБу імені М.В. Лисенка Миколі Ковалю. Друга ж, за висловом автора «є логічним продовженням унікального досвіду моєї особистої участі у цій постановці, певною рефлексією, намаганням об'єктивно подивитись на значний відрізок власного життя, зрозуміти, що ця робота дала мені як виконавцю» (с. 28).

За задумом О. Ветрова, творчі програми проєкту мали стати своєрідною антологією репертуару для баритону, створеного українськими композиторами ХІХ – ХХ століть. Наукове ж обґрунтування презентує широту палітри вокальних жанрів, представлених у доробку вітчизняних композиторів, а також засади і специфіку їх виконавської інтерпретації у творчості співаків-баритонів.

Рівень виконання творчого мистецького проєкту. Творчу складову мистецького проєкту О. В. Ветрова представлено трьома концертними програмами, кожна з котрих презентує певний етап розвитку українського академічного вокального мистецтва України крізь призму актуального для відповідного художнього хронотопу репертуару для баритону.

На першому концерті були представлені твори корифеїв українського музичного мистецтва, а саме автора першої опери на україномовне лібрето «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського та фундатора вітчизняної композиторської школи – М. Лисенка.

У другому концерті представлені твори композиторів другої половини ХХ століття, таких як К. Данькевич, Г. Майборода, П. Майборода, Є. Юцевич, А. Кос-Анатольський.

У третьому концерті прозвучали твори сучасних українських композиторів, зокрема М. Волинського, О. Щетинського, А. Загайкевич, І. Небесного. Слід зауважити, що саме О. В. Ветров був першим виконавцем партії Миколи з опери «Наталка Полтавка» О. Щетинського, прем'єра котрої відбулася в 2019 році, та Людини в чорному з опери «Вишиваний. Король України» А. Загайкевич у 2021 році в місті Харків.

Аналіз положень наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту. Наукове обґрунтування проєкту О. Ветрова, вочевидь, є відображенням процесу занурення його автора у таємниці професійної майстерності шляхом осмислення актуальних виконавських проблем. Адже вокальне мистецтво України в ньому презентоване не тільки і не стільки як техніка чи стиль співу (зазначимо, що саме такий підхід з цілком зрозумілих причин вирізняє більшість робіт музикантів-практиків), скільки як важлива складова української й світової музичної культури, як художній феномен, що

існує у часі та просторі культури, визначається ними й здатен впливати на ці категорії.

Текст наукового обґрунтування, викладений логічно й послідовно, відображає етапи роботи над проектом, одним із центральних завдань котрого є систематизація баритонального репертуару українських композиторів за історичними та жанрово-стильовими ознаками. Доцільним постає звернення до поняття тембр-амплуа, що останнім часом потужно розробляється у вітчизняній оперології. І хоча підрозділ 2.1 «Формування тембр-амплуа баритона в оперній творчості західноєвропейських композиторів» сприймається як дещо схематичний, проте у ньому об'єктивно і адекватно зафіксовані факти історії оперного мистецтва, зокрема, час появи баритона в оперних партитурах, а також подані загальні підходи до виконавського тлумачення його експресивних можливостей. Це дає автору підстави для типологізації баритонових партій в операх українських композиторів.

Важливо відзначити, що автор творчого проекту має досвід участі у трьох із згаданих у роботі виставах. Підкреслимо, що інформація, наведена у підрозділі 2.3 «Баритон в операх українських композиторів: загальні підходи та інноваційні рішення», презентує більш, ніж сторічну історію розвитку вітчизняного оперного мистецтва: від «Запорожця за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського до сучасних творів, прем'єри яких відбулися в останні три роки.

Влучною постає побудова підрозділу 2.2, де вектори розвитку камерно-вокальних жанрів у творчості українських композиторів, немов би «проростають» з творчого доробку фундатора вітчизняної музичної школи М. Лисенка.

Зазначимо, що досягненню наукових викладок претендента сприяють посилення на конкретні виконавські версії аналізованих творів. Продуктивною є ідея розмістити у тексті деякі положення бесіди автора з композитором М. Волинським, чії твори були презентовані у рамках творчого проекту.

Питання.

1. Яке значення має виконавська творчість народного артиста України М. Ковалю в історії оперного мистецтва Харкова?
2. До яких амплуа, на думку автора проекту, слід віднести героїв вердієвських опер – Жоржа Жермона з «Травіати» і Яго з «Отелло»?
3. Якою Ви вбачаєте перспективу подальшого розвитку теми Вашого творчого проекту? Наскільки вона вичерпана в межах сьогоденного захисту?

Побажання. Виходячи із мети, завдань та плину дослідницької думки претендента було би доцільним увести до рубрики методологія дослідження такі методи дослідження як історичний і феноменологічний.

У цілому, є усі підстави для такого висновку:
творчий мистецьких проєкт О.В. Ветрова, виконаний на високому рівні, відповідає всім вимогам, що висуваються до такого роду творчо-наукових робіт, а його автор заслуговує на присвоєння ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Рецензент

Доктор мистецтвознавства,
професор кафедри історії української
та зарубіжної музики
ХНУМ імені І.П. Котляревського

Олена РОЩЕНКО

Рецензент

заслужений артист України,
старший викладач кафедри
сольного співу та оперної підготовки
ХНУМ імені І.П. Котляревського

Михайло МАРКОВИЧ

підпис *Олени*
Рощенко
ЗАСВІДЧУЮ
Нач. загального відділу ХНУМ
10 2023 р. Підпис *Олени*

підпис *Михайло*
Маркович
ЗАСВІДЧУЮ
Нач. загального відділу ХНУМ
10 2023 р. Підпис *Михайло*

